

Ляшенко І.В. Перспективи розвитку дистанційного навчання у вищій школі

[Ляшенко І. В.](#),

доцент кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензент: Василенко М.Є.,

доцент кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук

Перспективи розвитку дистанційного навчання у вищій школі

У статті розглянуто передумови розвитку дистанційної освіти у вищій школі, проаналізовано дослідження сучасних вітчизняних і зарубіжних учених, здійснено порівняння дистанційної і традиційної освіти.

Ключові слова: дистанційне навчання, електронне навчання.

Вступ. Відповідно до положень Концепції розвитку освіти України на 2015-2025 роки нагальним завданням якісної освіти є переорієнтація системи освіти на ефективну систему, здатну продукувати індивідів для забезпечення прискореного економічного зростання і культурного розвитку країни, свідомих, суспільно активних фахівців, конкурентоспроможних на європейському і світових ринках праці [2]. Реалізація цих єдиних для всієї освіти завдань має здійснюватися різними способами – за допомогою розмаїття освітніх інституцій, форм і методів навчання, запровадження сучасного менеджменту.

Для забезпечення рівного доступу до якісної освіти всіх громадян України одним з напрямів такої трансформації є забезпечення доступу до новітніх засобів і технологій навчання.

Вихідні передумови. Глобальним трендом у світовій системі вищої освіти є широке застосування дистанційного навчання із використанням сучасних електронних засобів та мережі Інтернет. Проблема дистанційного навчання в українській освіті набула широкого вивчення, проте зі швидкою зміною вимог до сучасних освітніх технологій наявна проблема відсутності повної інформації про вплив дистанційного навчання на розвиток мотивації студентів у вищих навчальних закладах. У Законі України "Про вищу освіту" [4] наголошено на інформаційному забезпеченні освітнього процесу вищого навчального закладу та наукової установи як стандарті освітньої діяльності, що є одним з основних напрямів інтеграції наукової, науково-технічної й інноваційної діяльності вищих навчальних закладів.

Мета статті – вивчення досвіду зарубіжних навчальних закладів щодо застосування дистанційного навчання, аналіз характеристик моделі дистанційного навчання в системі освіти.

Тому завдання публікації є такими:

- ознайомитися із сучасною законодавчою базою про дистанційне навчання в Україні;
- проаналізувати досвід зарубіжних освітніх закладів з дистанційного навчання;
- здійснити аналіз переваг та недоліків дистанційного навчання порівняно зі стандартною системою навчання.

Питання дистанційного навчання в Україні досліджено у працях Б. Агранович, О. Адаменко, А. Артюшенко, Х. Беккера, П. Брусиловського, В. Бикова, Г. Кедрова, А. Короткова, О. Крюкова, М. Моїсєєвої, Ю. Моїсєєва, Ю. Насонова, О. Полат, І. Роберт, Д. Смоліна, Ю. Триуса. У їхніх дослідженнях дистанційне навчання визначено як організація навчального процесу, за якої викладач розробляє навчальну програму, що базується на самостійному навчанні студента [3].

Українські фахівці під час створення Українського центру дистанційної освіти розглядають дистанційну форму навчання як таку, за якої використовуються глобальні комп'ютерні комунікації (як Інтернет) та яка базується на індивідуальній роботі студентів із чітко дібраним навчальним матеріалом, а також на активному спілкуванні з викладачами та іншими студентами [5].

Так, найбільш актуальним для нашого дослідження вважаємо визначення Д. Кігана, який трактує дистанційну освіту як таку, що звільняє студента від необхідності поїздки в "постійне місце, у певний час, щоб зустрітися з фіксованою особою для навчання як результат технологічного поділу на вчителя і учня" [7]. Учитель і учень можуть буди розділені простором і не обов'язково прив'язаними до певного часу.

Австралійський досвід з використання дистанційного навчання для надання якісної освіти представникам усіх соціальних верств представлено в роботі американського дослідника [9]. Університетами організуються відеоконференції для віддалених районів країни і тих, хто проживає поза країною. Подібні приклади можна знайти в досвіді застосування дистанційного навчання в університетах Великої Британії, США і Норвегії як у державному, так і приватному секторах.

У порівнянні дистанційного навчання із традиційним визначено як переваги, так і недоліки. Так, традиційне навчання характеризується контрольованим відвідуванням, безпосереднім викладанням, високою часткою присутності в часі, наявністю й необхідністю розкладу, перебуванням на навчальній базі. На відміну від традиційного дистанційне навчання уможливорює вільний доступ до матеріалів навчання, надає можливість користуватися додатковими ресурсами, менш суворе за розкладом, ґрунтується на інформації, а не на структурованому викладанні. Якщо дистанційне навчання відбувається на навчальній базі, у такому випадку відвідування також контрольоване, відбувається орієнтація на навчання і викладання, виникає необхідність контролю відвідування. Якщо дистанційне навчання проходить ззовні навчальної бази, навчання відбувається за допомогою технологічних засобів.

Отже, як позитивні характеристики дистанційного навчання визначено такі [6]:

- переваги у гнучкості трати часу, економія на транспортних витратах;
- зацікавленість сучасної молоді користуванням сучасними інформаційними засобами в повсякденному житті;
- простота й доступність такого навчання;
- набуття досвіду й додаткової інформації студентом за допомогою ресурсів мережі Інтернет;
- зручність для компаній та організацій у навчанні своїх співробітників без відриву від постійної роботи;
- більш нижчий рівень оплати за дистанційне навчання порівняно із традиційним;
- індивідуальний темп навчання;
- можливість індивідуального та групового навчання студентів;
- вирішення проблеми втрати концентрації, уникнення обмежень у розкладі;
- оновлення навчального матеріалу за необхідністю.

Негативними характеристиками дистанційного навчання вважаються такі:

- зміст може залежати від технологічних характеристик;
- можливість проблеми мовного бар'єру або перекладу;
- перешкоди в часі через часові пояси;
- проблеми з авторським правом у застосуванні навчальних матеріалів;
- висока коштовність обладнання для проведення дистанційного навчання.

Українські дослідники серед недоліків дистанційного навчання вказують на потребу створення особливих вимог щодо організації навчального процесу, необхідність у персональному комп'ютері та доступі до мережі Інтернет, організацію мотивації слухачів [1]. Дистанційне навчання потребує відсутності прокрастинації; його результат безпосередньо залежить від самостійності та свідомості студента, оскільки відсутній постійний контроль за слухачами. Однією із ключових проблем дистанційного навчання залишається проблема аутентифікації користувача у перевірці знань.

Окрім уже визначених недоліків дистанційного навчання, варто врахувати зауваження сербських дослідників, які вважають, що для розвитку сучасного фахівця необхідними у кваліфікації є комунікативні навички, які, на жаль, не розвиваються в умовах дистанційного навчання такою мірою, як за традиційного [8].

Висновки. Отже, ураховуючи директиви розвитку освіти в Україні, переваги дистанційного навчання, можливі перешкоди в організації і здійсненні такого навчального процесу, необхідно розробити гнучку й ефективну систему застосування дистанційного навчання. Для цього потрібно забезпечити інформаційну й методологічну освітню базу та підготувати висококваліфікованих спеціалістів для здійснення дистанційного процесу навчання.

Як подальше питання для дослідження в контексті дистанційного навчання розглядаємо проблему мотивації студентів в умовах дистанційного навчання, що забезпечує реалізацію індивідуального підходу в освіті.

Список використаних джерел

1. Власенко Л. В. Переваги та недоліки дистанційного навчання / Л. В. Власенко // Професійна підготовка педагога : історичний досвід і виклики сучасності : збірник наукових праць. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка, 2013. – С. 224–228.
2. Концепція розвитку освіти в Україні на період 2015–2025 років (проект – неофіційний текст) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/doc/files/news/435/43501/project_30102014.doc (2014).

3. Мусієнко О. Л. Дистанційне навчання у вищій школі : моделі і технології / О. Л. Мусієнко, О. В. Зелінська // Наука в інформаційному просторі : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф.; 29-30 верес. 2011 р. – В 7 т. – Д-к : Біла К.О., 2011. – Т. 2. – С. 66–72.
4. Закон України "Про вищу освіту" від 01.07. 2014, № 1556-VII [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>.
5. Шостак У. В. Види педагогічних технологій [Електронний ресурс] / У. В. Шостак // Перспективные разработки науки и техники – 2010 : материалы Международной научно-практической конференции; 7–15 ноября 2010 г. / Польша, 2010. – Режим доступа : http://www.rusnauka.com/31_PRNT_2010/Pedagogica/74052.doc.htm
6. Al-Arimi A. M. A. K. Distance Learning // Procedia-Social and Behavioral Sciences. – 2014. – Т. 152. – С. 82–88.
7. Keegan D. Distance education technology for the new millennium : Compressed video teaching. // ZIFF Papiere. Hagen, Germany: Institute for Research into Distance Education. (Eric Document Reproduction Service No. ED 389 931) – 1995.
8. Pardanjac M., Radosav D., Jokic S. Difficulties and possibilities of distance learning //Intelligent Systems and Informatics, 2009. SISY'09. 7th International Symposium on. – IEEE, 2009. – С. 361–365.
9. Valentine D. Distance learning : Promises, problems, and possibilities // On-line Journal of Distance Learning Administration. – 2002. – Т. 5. – №. 3.

Ляшенко И. В. Перспективы развития дистанционного обучения в высшей школе

В статье рассмотрены предпосылки развития дистанционного образования в высшей школе, проанализированы исследования современных отечественных и зарубежных ученых, проведено сравнение дистанционного и традиционного образования.

Ключевые слова: дистанционное обучение, электронное обучение.

Lyashenko, I. V. Prospects for the Development of Distance Learning in Higher Education

The article considers the preconditions for the development of distance learning in higher education, the study has analyzed the modern domestic and foreign scientists, compared the distance and traditional education.

Key words: distance learning, e-learning.